

تاریخ انتشار: دوشنبه 11 شهریور 1392

توصیه حسین موسویان* برای برون رفت از اوضاع پر آشوب خاورمیانه ایران و آمریکا باید بحران سوریه را مدیریت کنند

ایران و ایالات متحده می توانند همکاری سازنده و هدفمندی در جهت حفظ خاورمیانه از جنگ های فرقه ای و شهری انجام دهند. این روند ؛ راه را برای حل مساله هسته ای هموارتر می کند و پنجره ای به سوی پایان دادن به خصومت ورزی بین ایران و آمریکا می گشاید که بیش از سه دهه از عمر آن می گذرد.

دیپلماسی ایرانی: استفاده از تسلیحات شیمیایی در سوریه هم اکنون در صدر اخبار رسانه های بین المللی قرار دارد. ایالات متحده اعلام کرده که کاربرد سلاح شیمیایی خط قرمز است و در صورتی که دولت سوریه از آن استفاده کرده باشد، با گزینه نظامی به آن واکنش نشان می دهد. اما آیا این مداخله تنها می تواند نظامی باشد، یا واشینگتن گزینه های دیگری نیز دارد؟

اظهارات اخیر جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا احتمال حمله به سوریه را افزایش داده و حاکی از آن است که کاخ سفید به طور جدی در حال بررسی گزینه نظامی است. اما مهمترین نکته ای که سیاستگذاران در کاخ سفید باید در نظر بگیرند، پیامد ها و نتایج مداخله نظامی است.

1. شاید هیات بازرسان سازمان ملل کاربرد تسلیحات شیمیایی را تایید کند، اما شاید نتواند تایید کند که دولت این سلاح ها را به کار برده یا معارضان، حتی در صورتی که این هیات تایید کند که دولت اسد از سلاح شیمیایی استفاده کرده ، باز هم برخی کشورها می توانند آن را زیر سؤال ببرند و به این ترتیب این یک تصمیم جامع نخواهد بود.

2. به همین دلیل تصمیم گیری در این زمینه بر عهده سازمان ملل است و نه واشینگتن. یک تصمیم یکجانبه از سوی واشینگتن، مشروعیت شورای امنیت سازمان ملل به عنوان تنها نهاد مسئول تامین صلح و امنیت در جهان را زیر سؤال می برد.

3. امروز هیچ تردیدی وجود ندارد که آمریکا از صدام حسین در استفاده از سلاح شیمیایی علیه ایران حمایت کرده است. گزارش اخیر فارن پالیسی ، اسنادی را نشان می دهد که چگونه ایالات متحده در این زمینه از صدام حسین حمایت کرده است. بنابراین واشینگتن برای نقش آفرینی به عنوان پلیس بین المللی در جایگاه مناسبی قرار ندارد و در عین حال این اعتبار را نیز ندارد. ایالات متحده خود به حمایت از صدام در کاربرد تسلیحات شیمیایی متهم است که موجب شد 100 هزار ایرانی جان خود را از دست بدهند.

4. تهران و مسکو، حمله به سوریه را خط قرمز خود می دانند و به نظر نمی رسد که در صورت اقدام نظامی علیه این متحد دیرین، ایران و روسیه، ساکت بنشینند. بنابراین هرگونه حمله به سوریه عواقبی برای منطقه و جهان به دنبال خواهد داشت. در صورتی که روسیه و ایران، مجاب شوند که دولت بشار اسد از سلاح شیمیایی علیه شهروندان اش استفاده کرده، آنها موضع خود را تغییر خواهند داد، چرا که تهران قویا با ساخت و استفاده از تسلیحات کشتار جمعیت مخالف است.

5. به نظر نمی رسد که ایالات متحده تمایل یا توانایی ورود به جنگی دیگر در خاورمیانه را داشته باشد. البته هرگونه حمله احتمالی نیز کوتاه مدت و سریع اتفاق خواهد افتاد. این حمله نمی تواند به سقوط دولت اسد منجر شود و در واقع می تواند حس ملی گرایی را در سوریه تقویت کرده و موجب شود، مردم این کشور علیه دخالت خارجی و به نفع اسد موضع گیری کنند.

واشنگتن برای نقش آفرینی به عنوان پلیس بین المللی در جایگاه مناسبی قرار ندارد. ایالات متحده خود به حمایت از صدام در کاربرد تسلیحات شیمیایی متهم است که موجب شد 100 هزار ایرانی جان خود را از دست بدهند.

6. اسلام گرایان در خاورمیانه چشم خود را به روی اقدامات ایالات متحده

علیه کشورهای مسلمان بسته اند. آمریکا پیش از این به کشورهای مسلمان افغانستان و عراق حمله کرد و میلیاردها دلار خسارت بر جای گذاشت. هزاران نفر در جریان این جنگ ها کشته و زخمی شدند و در عین حال اندیشه های ضد آمریکایی و اسرائیلی در منطقه تقویت شد.

7. خاورمیانه یکی از بی ثبات ترین دوره های تاریخی خود را سپری می کند. لبنان، عراق، سوریه، مصر و یمن در خطر قرار دارند. ترکیه که زمانی نقطه اتکاز قدرت های غربی در خاورمیانه بود اکنون موقعیت خود را از دست داده و روابط سردی را با همسایگان اش تجربه می کند.

8. پیروزی یک میانه رو در انتخابات ریاست جمهوری اخیر ایران، نشانه ای ترغیب کننده برای ثبات و دموکراسی در منطقه به شمار می رود. جفری فلتمن، دستیار سازمان ملل در امور سیاسی اخیرا به تهران سفر کرد و با مقامات ایرانی در خصوص مساله سوریه به گفت و گو پرداخت. تهران به روشنی اعلام کرد که آماده همکاری برای حل بحران سوریه است. در همین حال سلطان قابوس نیز از عمان به ایران آمد و پیامی مثبت از جانب کاخ سفید به همراه داشت. بنابراین اکنون به نظر می رسد که زمان برای همکاری سازنده تهران و واشنگتن، مناسب است.

همکاری دو کشور در سال 2001، بر سر مساله افغانستان، به سقوط طالبان و القاعده منجر شد. اکنون این همکاری نباید تنها به سوریه محدود شود و کل خاورمیانه نیازمند مدیریت بحران است.

این همکاری ها باید در چارچوب شورای امنیت سازمان ملل انجام شود. ایران و ایالات متحده می تواند همکاری سازنده و هدفمندی در جهت حفظ خاورمیانه از جنگ های فرقه ای و شهری انجام دهند. جای تردیدی نیست که مسکو، پکن، اتحادیه اروپا و کشورهای قدرتمند در خاورمیانه باید نقشی موثر و سازنده در این همکاری ایفا کنند. این روند ؛ راه را برای حل مساله هسته ای ایران هموارتر می کند و پنجره ای به سوی پایان دادن به خصومت ورزی بین ایران و آمریکا می گشاید که بیش از سه دهه از عمر آن می گذرد.

* مذاکره کننده سابق هسته ای ایران

منبع: المانیور / تحریریه دیپلماسی ایرانی / 10

انتشار اولیه: پنجشنبه 7 شهریور 1392 / باز انتشار: دوشنبه 11 شهریور 1392

<dynamic-0#####>